

Szellem a fazékból - Újjé a ligetben

2013 április 07. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

"Itt látható a nagyhír? b?vész! / A lábával karikázik, / A kezével citerázik, / Az orrával orgonázik, / A fülével figurázik." Mint Weöres Sándor Vásár című versében - mindenki így ismerte a Városligetet.

Nagy Blondin, a levegő királya, aki h?skorában kötélrel kelt át a Niagara vízesés fölött (a mi Állatkertünk fölött egy

velocipéden), a valcerez? Spelterini kisasszony, aki piros naperny?vel egyensúlyozott a szédít? magasban, Miss Cora, a szakállas n?, törpék, óriások, szíami ikrek, a Barocaldi cirkusz, Antonio, a kardnyel?, Horánszky, az er?m?vész, vagy Ernst Mensen norvég futó, aki azzal kápráztatta el a nagyérdem?t, hogy bárkit lefutott gólyalábakon.

"Itt a világ közepe, ha nem hiszed, gyere be!" - biztatta a felirat az ámuló publikumot a Labirintus bejáratánál. Volt "t?zsök?kút" és világító "t?zoszlop", ejt?erny?s halálugrás már az 1800-as évek elején, lóverseny, igaz, csak egyenes szakaszon a faszorban, Liliputi színház, Bolhacirkusz. Két sváb keresked? még bikaviadalt is rendezett az Állatkertben, de a pestiek nem érdekl?dtek a "tehenek" iránt. Sokkal jobban tetszett nekik az omnibusz. Kratochwill János vendégl?s 1832-ben kérvényezte a városi tanácsnál, hogy két kávéháza között (egyik a mai Széchenyi téren állt, a másik a városligeti Páva szigeten) rendszeresen közleked?, fedett "társas szekeret" indíthasson.

Ez az omnibusz állt meg Wampetics Ferenc ligeti vendégl?je el?tt is. "Ezt a helyet mi, régi emberek, mindig csak Tyúkketrec néven fogjuk ismerni" - meséli Krúdy Gyula. És nem azért, mert egy nyári hétfvégén, amikor váratlanul hideg orkán tört az étteremre, a legenda szerint Wampetics olyan méregbe gurult a rengeteg megmaradt enivaló láttán, hogy felkapott egy nagy tepsisült csirkét, kirohant vele a kerthelyiségbe, és miközben két kézzel hajigálta az ég felé a szárnyasokat, így átkozódott: "Da hast, friss, Hergott, friss" (Itt van, edd meg magad, Uram, mit értesz te a nyári üzemmenethez!). Hanem azért, mert a Tyúkketrec szobalányok, szalmaözvegyek, vidám hölgyek kedvelt találkahelye volt, ahol a Rezeda Kázmér-féle úri gavallérok remek multságokat rögtönözhetek, ami ugye a Margit-sziget családias vendégl?ir?l nem mondható el. Nyilván ezért is volt annyira felemás Wampetics megítélése: egyesek "a világ legjobb korcsmárosának" tartották, mások Slampeticsként emlegették. Pedig ide járt a szabadelv? párt vezérkara és számos híresség, például Újházi Ede (híres leveze is itt született), Csontos Gyula, Rippl-Rónai József, Csók István. Az éttermet aztán Gundel Károly vásárolta meg 1910-ben, azóta így ismerjük.

A Liget (hajdanán Városerd?) kulináris története persze nem Wampetics vendégl?jével kezd?dött. Az els? borkimérési engedélyt Grossinger Lipót szerezte 1810-ben, az els? kávéforrást Kratochwill uram nyitotta húsz évvel kés?bb. A kiegyezés után számos sörkert és kiskocsmá m?ködött errefelé, némelyiket látogatta Deák Ferenc és Arany János is, bár utóbbi meglehet?s melankóliával szemlélte a változásokat: "Annak találtam most is, ami, / (Régóta búvom, s eleget), / Úgy összeillünk párosan mi: / Kopott ember, kopott liget."

A "Lizs" aranykora az 1885. évi Országos Általános Kiállítással kezd?dött és az 1896-os Ezredéves Kiállítás évében tet?zött. Ekkor kreálta pavilonjában Dobos C. József a híres tortát, ekkor nyitott Hagenmacher sörkóstoló csarnokot, Singhoffer Ágost halászcsermáját, Dreher Béla kisvendégl?t, Kugler Henrik és Gerbeaud Emil cukrászdát. Ekkor nyílt (az állatkert területén) a vurstli és az étterem sajátos ötvözete, a földrész legnagyobb mulatónegyede, ?sbudavára. Díszlet volt ez a javából, papundeklib?l felépített középkori skanzen, ahol csep?ragók és

hintáslegények között botladozva Breslmayer pék hosszú rúdra f?zött friss perecet, a piros fezes, kaftánba öltözött Ibrahim Efendi (derék óbudai zsidó árus) törökmézet árult.

A Weingruber pavilon (a Széchenyi fürd? mellett) a pesti zsidóság kedvelt találkahelye volt, ahová, ha vacsorázni nem is, kávézni és tereferélni kijárt a környék népe. A korszak kedvelt nótakölt?je, Sas Náci írta róla: "Naponta úgy négy óra tájban / a Weingruber szépen telik, / a Laudon, a Dob, a Király utca / Korporatív megjelenik." Az Alpesi falu az iparosok törzshelye volt az Angol Parkban, a nyolcszáz személyes vendégl?ben dírdli ruhás lányok szolgáltak fel, és két sramlizenekar is játszott felváltva. A Kolegerszky kioszk (a mai Királydomb helyén) és a Jardin de Paris (pestiesen csak "jardindepali") mondén találkahely volt; az els? vendégl?, a második méregdrága mulató, ahol fuvaros- és szociáldemokrata gy?léseket is rendeztek, pedig, ahogy Tarján Vilmos írja a Pesti éjszakában: "Itt évszázados fák alatt lehetett ülni, és harminc konzumn? csillogtatta magát."

A mai Liget a régi koszlott mása. A Liget söröz?ben 5-15 forintot kérnek a m?anyag pohárért, amibe a kannás bort kimérik. A Lízse étterem (valójában melegkonyhás büfé) szétázott hamburgert kínál gyanús fasírttal. A Pántlika söröz?-étterem alaprajza szigorúan ötágú, mint a vörös csillag, tehát szolgálhatná a söröz? népet, ám zárva tart, így Kádár János állólámpáját, Egri János gömbhangszóróját vagy az önt?munkásszobrot csak kívülr?l csodálhatjuk meg. A Széchenyi kertvendégl? üres, mint az ásítózó pincér feje, láthatóan fogalma sincs, mit lehetne azzal a kifejezéssel kezdeni: vendéglátás. Nem marad tehát más, megnézzük a Vajdahunyad várban a vitrinben korhadó faekét, a porosodó kitömött vaddisznót. Közben citromos vaddisznófejr?l, vörösboros vaddisznópörköltr?l álmodozunk. És azon morfondírozunk: nem kellene átírni a régi dalt? "Újjé, a Ligetben nagyszer?, ujjé, a Ligetben jó!"

Vinkó József - hetivalasz.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyaláatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló